

JUTRANJE NOVOSTI

Izhaja vsak dan zjutraj, izvemši pondeljke.
Mesečna naročnina:
v Ljubljani Din 10—, po pošti Din 12—, inozemstvo Din 20—

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/l. — Telefon št. 213
Brzjavni naslov: „Novosti-Ljubljana“.
Upravništvo: Marijin trg št. 8. — Telefon št. 44.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.238.

Društvo narodov — rešilna bilka?

(Pariški odmevi londonskih izjav.)
Oč našega stalnega pariškega dopisnika.

ap. Pariz, 7. avgusta.

Vtis, ki sta ga napravila oba Baldwinova govora s tozadevnimi debatami v obeh angleških zbornicah ni napravil v merodajnih pariških krogih enotnega vtisa.

Na oficijelnih mestih se je pojavila skrajna rezerva, tako da, ko so dospela iz Londona prva poročila — novinarji so se zbrali v večjem številu kot navadno v predsohah na Quai d'Orsayu — ni bil izdan niti običajni »bulletin«. Namesto njega se je pojavil komunikacije Havas z analizo francoskega odgovora, ki je pa bila očito preračunana za inozemstvo in ki ni povedala pariškim novinarjem nič novega. Ponoči, tik pred dogotovitvijo jutranjih listov, so poizkušali posamezni reporterji osebno svojo srečo, ne da bi bili želi za svoj trud kak uspeh. O tem, kako je vlada sprejela angleške izjave, kakšne korake da misli v teku prihodnjih dni podvzeti in kako se bo položaj preobrazil, ako ministrski predsednik Baldwin spremeni svoje besede in dejanja, o vsem tem so mogoča samo domnevanja. Gotovo je le toliko, da obe angleški parlamentarni debati v pariških krogih nista izzvali nikake panike. Še vedno prevladuje mnenje, da se kriza ni poostрила in da so vsa vrata na stežaj odprta. Veliko zadovoljstvo se je pojavilo sprito dejstva, da se nekateri angleški krogi zavedajo odgovornosti, katero so si naprtili s tem, da so pri vsaki priliki dajali nemškimi političnim nasvetov. Danes že uvidevajo posledice te »dobrohotnosti« in neka visoka diplomatična osebnost je po tukajšnjih verzijah čutila potrebo, lansirati v oficijozni »Daily Telegraph« svarilni dopis, naslovljen na Nemce, »naj se v bodoče ne zanašajo preveč na Anglijo in njene simpatije«.

V radikalnih, radikalno-socialističnih in socialističnih krogih, vlada ogorčenje nad usodno metodo eksperimentiranja, ki je Evropi že toliko škodovala in ki jo sedaj znova uporabljajo. Pri osebnosti, ki stoji zelo blizu radikalnemu voditelju Herriotu, ki je nedavno interveniral pri g. Poincareju na neko pismo nemškega poslanca Erkelenza, je doznal vaš dopisnik za sledeče stališče francoskih levičarskih strank:

Po izjavah angleškega ministrskega predsednika se dozdeva, da je pričel g. Baldwin zadnje dni omahovati. Natančni analizi bi se celo posvečilo, odkriti v njegovem govoru logična protislovja, če bi sprito resnega položaja sploh imelo smisel, spuščati se v dlakocepjenje. Nam se dozdeva važno, da Anglija ne izvede nobene separatne akcije, četudi je v poizkusne namene. S tem se ustvarjajo samo nove težave. Evropa nima časa za eksperimentiranje. Pri smrtnem bolniku ne kaže študirati bistvo bolezni. Treba si je biti radi diagnoze na jasnem ter hitro ukrepati. Vsaka minuta je dragocena. V evropski hiši ne sme biti nobenega mrliča, ako ostali prebivalci nočejo poginiti. Največji moment nesporazuma je pojem, ki bi mogel v principijelni diskusiji igrati morda največjo vlogo: pojem »efektivnega plačevanja«. Oficijelna Francija povdarja dan za dnem: »Poruhrje bomo izpraznili šele takrat, ko bo Nemčija pričela efektivno plačevati. Anglija deducira iz te zahteve to-le: »Francija hoče polom Nemčije, saj je izključeno, da bi mogla plačevati zlate milijarde, ko je njena srčna žila podvezana. Večjeje nesporazumljenosti ne more biti. Pod »efektivno plačevanje« pa Francija nikakor ne razume izročitev gotove vsote zlata ali zlatih vrednot, marveč enostavno garantiranje in trgovsko sposobne papirje, ki jih more Francija zamenjati na vseh mednarodnih borznih tržiščih. Načrt o »mobilizaciji nemških dolgov«, ki ga »Temps« tako bistro zagovarja, je bil prvotno delo socialističnega poslanca Pavla Aubriota, o kakem »polomu«, »razkosanju« Nemčije pri tem ni niti govora. Ta nevarnost je podana šele tedaj, če bi gotovi militaristični in imperijalistični krogi prišli v Franciji na površje. Šanse teh ljudi pa ne pospešuje nobena stvar v toliki meri, kakor separatna akcija angleške vlade v reparacijskem vprašanju.

Dozdeva se nam, da bi osebni razgovor med obema ministrskima pred-

Radić se nahaja v Zagrebu.

Zagreb, 9. avgusta. (Z) Vesti o begu Radića se širijo trdovratno dalje. Med tem to ne odgovarja resnici, ker se Radić nahaja te dni v Zagrebu. Izvor teh vesti kakor tudi njih tendenca je neznana.

Beograd, 9. avgusta. (B) Ministrstvo za notranje zadeve je dobilo poročilo, da je Radić pobegnil v Madžarsko.

Poljska in Mala antanta.

Beograd, 9. avgusta. (B) Po informacijah, ki jih je dobil vaš dopisnik v merodajnih krogih, je odhod gg. Pašića in dr. Ninčića v Pariz v tesni zvezi z vstopom Poljske v Mala antanto, za kar se je Francoska prav posebno zavzemala. Gg. Ninčić in Pašić bosta z g. Poincarejem proučevala te dni vprašanje reparacij in bosta gledala, da se po definitivnem sporazumu med zaveznicami v tem vprašanju ne okrnejo interesi naše kraljevine.

Madžarska in Mala antanta.

Pariz, 9. avgusta. (B) V »Matinu« piše neki francoski senator: Glede na to, da se hoče grof Bethlen sestati z g. Benešem, je v njegovi moči, da inauguriira ero miru v centralni Evropi. Mala antanta je opravljena enodušno želeli, da reši Madžarsko pod pogojem, da ona ne izkoristi proti Mali antanti novo dobljene moči. Želja Male antante je jasna in lahko razumljiva. Tri države so se zedinile, da se očuvajo Habsburžanov. Avstrija se je odrekla vsem borbam, Madžarska pa je ohranila monarhistični duh in duh revanše. Izgleda, da hoče proti Mali antanti igrati isto ulogo kakor jo igra Nemčija proti Francoski. Bethlen naj se odloči tej taktiki in tej tradicionalni diplomaciji, pa bo vse lahko šlo. Stavljati apele na Društvo narodov se pravi izgubljati čas. Mala antanta bo pristala na to, da se ukinejo hipoteke na madžarska posestva, seveda le proti gotovim garancijam, ker je potrebno, da ponudi Madžarska ekvivalentne garancije. Gg. Beneš, Duca in Ninčić so imeli modro misel, da se izognejo vsemu, kar bi imelo značaj ponižanja za Madžarsko. Na Bethlenu je torej, da v toku razgovorov z Benešem v gotovi meri spremeni načrte Male antante in dogovor, ki je v prvi vrsti napravljen proti Madžarski, seveda pa le proti vzajemnim garancijam. Na ta način se bo Madžarska izognila finančnemu propadu in dobi svojo politično neodvisnost.

ODNOŠAJI MED POLJSKO IN MADŽARSKO.

Beograd, 9. avgusta. (B) Presbiter objavlja: Povodom vesti, ki so se zadnje dni pojavile v nekaterih beograjskih listih, smo iz političnih krogov pooblašeni izjaviti, da so popolnoma neistinite in da nimajo niti najmanjše podlage. Vse vesti, ki govore, da obstoji med Poljsko in Madžarsko tajen političen dogovor, kakor tudi, da bi bil imel minister Pilz kako misljo glede Madžarske in Bukarešte so neosnovane, niti ne more biti govora, da bi se delalo na kako zblizanje med Poljsko in Madžarsko.

KRUŠNA CENA NA DUNAJU.

Dunaj, 9. avgusta. (K) Po sklepu dunajskih pekarjev se bo cena kruhu znižala prihodnji teden za 250 kron.

sednikoma rodil sedaj več uspehov, kakor ob početku tega leta. Mnoge iluzije so se razbile ob okorni realnosti. Danes ne govori nikdo več o »produktivnih« zastavščinah, ker so se izkazale kot neproduktivne. Padec franka je opozoril gospodarsko interesirane kroge na gotove vzročnosti in jih je postavil pred nevarnost, kateri se ni mogoče izogibati. Kar se pa Nemčije tiče, mislim, da je spoznanje postalo splošno. V Evropi je danes samo ena instanca, ki bi mogla dovesti do rešitve reparacijskega vprašanja: Društvo narodov. Upajmo, da bomo lahko že v najkrajšem času pozdravili Nemčijo kot članico ženevske institucije. Šele takrat bo podana činjenica, ki je za vsakega Francoza predpogoj sporazuma: varnost francoski meja.

Beograd, 9. avgusta. (D) V političnih krogih, ki so navadno dobro informirani se govori, da vest o Radićevem begu še ni dovolj kontrolirana, zlasti še, ker so z druge strani došla poročila, da je Radić pobegnil z nekim svojim tovarišem v Italijo. Uradno poročilo iz Zagreba ni izrecno ugotovilo Radićevega bega.

Beograd, 9. avgusta. (B) Z Bleda javljajo, da odpotuje naš minister za zunanje zadeve dr. Ninčić jutri v Pariz.

Beograd, 9. avgusta. (Z) »Politika« poroča iz Pariza: »Matin« priobčuje, da v Parizu pričakujejo prihoda gg. Pašića in dr. Ninčića, ki naj bi se s francosko vlado sporazumeli o vprašanju odškodnine in razpravljali o vprašanjih, ki se nanašajo na srednjeevropske prilike.

Beograd, 9. avgusta. (Z) Po vestih iz Etienne le Bain se pričakuje prihod zunanjega ministra g. dr. Momčila Ničića.

Reško vprašanje.

Beograd, 9. avgusta. (B) Po informacijah, ki jih je dobil vaš dopisnik iz zanesljivega vira, so nastale v Rimu pri razpravah o reševanju reškega vprašanja precejšnje težkoče. Za sedaj se glede naših predlogov od italijanskih delegatov zahteva srednja linija, da bi moglo priti do načelnika sporazuma. Ni izključeno, da se g. dr. Ninčić po svojem povratku iz Pariza sestane z g. Mussolinijem in z njim prouči reško vprašanje. Kar se tiče izmene g. Antonijevića, našega poslanika v Rimu, je bilo vašemu dopisniku izjavljeno, da je vest popolnoma neresnična.

Beograd, 9. avgusta. (B) »Novi List« piše iz Rima: Italijansko-jugoslovenska paritetna komisija je pri svojem delu prišla na nove težkoče, ker jugoslovenski delegati žele, da se reško vprašanje spravi v zvezo z vprašanjem Zadra. Sme pa se pričakovati, da se bodo tudi te težkoče premagale.

VELIKO RADIKALSKO ZBOROVANJE.

Beograd, 9. avgusta. (Z) Radićali so sklicali za 12. t. m. veliko zborovanje v Somboru. Kakor izgleda bosta prisostvovala temu zborovanju ministra gg. dr. Janković in g. Vujičić.

MINISTRI NA DOPUSTU.

Beograd, 9. avgusta. (Z) Minister pravde, g. dr. Ninko Perić je odpotoval na Bled in nesel seboj nekoliko ukazov kralju in podpis. Minister za vojno in morarico general Pešić, je včeraj odšel na dopust v Vranjačko Banjo. Svojo ostavko je odložil do 20. t. m., na kar prevzame mesto šefa generalnega štaba.

Pogreb Vatroslava Jagića.

Dunaj, 9. avgusta. (Z) Včeraj popoldne se je izvršilo v kapeli Sofijine bolnice na Dunaju svečano blagoslovljenje trupla dr. Jagića. Svečanosti so prisostvovali razen rojakov in prijateljev predstavniki našega in češkoslovaškega poslanstva, profesorji dunajske univerze in člani akademije znanosti. Po blagoslovu so prepeljali truplo na kolovodvor južne železnice, odkoder se prepelje v Varaždin.

Beograd, 9. avgusta. (Z) Ministrstvo za prosveto pripravlja pogrebne svečanosti o priliki prenosa posmrtnih ostankov našega velikega učenjaka dr. Jagića. Pogreba se udeležijo ministar za prosveto, člani akademije znanosti, predsednik narodne skupščine, predstavniki vseh naših univerz, več poslancev in predstavnikov verskih ustanov ter tudi druge kulturne institucije.

(Beograjski »Balkan«, ki hoče veljati kot radikalno glasilo in kot izraz srbskega mišljenja, je silno neokusno napadel velikega pokojnika, moža, ki je posvetil vse svoje življenjske moči in sposobnosti jugoslovenski filologiji. Ta napad je depuliran v vseh narodnih srbskih, hrvatskih in slovenskih krogih. Uredništvo.)

Pred izročitvijo angleškega odgovora na francoska vprašanja.

ODGOVOR BO IZROČEN V SOBOTO FRANCOSKI VLADI.

Pariz, 9. avgusta. »Petit Parisien« javlja iz Londona: Načrt odgovora Franciji so strokovnjaki zunanjega urada izgotovili. Ta odgovor bo, ako ga bo ministrski svet danes odobrili, izročen v soboto francoski vladi. Nota se omejuje samo na odgovor vprašanju, ki jih je bil stavljal francoski ministrski predsednik Poincare, zlasti na problem medzaveznih dolgov in na sestavo odbora strokovnjakov za ugotovitev plačilne sposobnosti Nemčije. Glede prve točke ne bo nota stavila nikakega formalnega predloga. Namestava se še počakati, da se izglede za končnoveljavno ureditev evropskega položaja ugodneje razvijejo. Nota se ne dotika vprašanja pasivnega odpora. Odgovora Belgiji in Italiji bosta najbrž izročena pozneje in ne bosta identična z noto, ki je namenjena Franciji.

London, 9. avgusta. (K) Kakor se domneva, bo lord Curzon predložil kabinetu načrt odgovora Franciji, ki bo v primeru odobrenja izročen 10. avgusta.

Pariz, 9. avgusta. Agence Havas javlja iz Londona: Kakor se dozdeva, izraža načrt odgovora Franciji v prvi vrsti željo, da se pogajanja s Francijo nadaljujejo.

Nemški parlament.

Berlin, 9. avgusta. (K) Državni zbor je pričel danes debato o včerašnjih vladnih izjavi. Poslanec Merk (centrum) je poudarjal predvsem, da se mora poseči v premoženje, ker je obstoj države nad vse. Zunanji minister dr. Rosenberg je izjavil, da je državni kancelar včeraj naznačil, zakaj zahteva sedanj čas tako zadržanje. Stojimo pred važnimi pojavi in globoko segajočimi izpremembami. Dočim je Francija, je izjavil minister, v naše dobro pripisala le osem milijard, so naši točni preračuni dovedli do rezultata, da smo plačali že 45 milijard zlatih mark na reparacijah. Svrha našega odpora v Poruhr-

Ruski oficir pobegnil z našim aeroplanom.

Beograd, 9. avgusta. (B) »Novi List« poroča iz Novoga Sada: Kakor smo zanesljivo izvedeli, je pred dvema dnevoma z novosaškega aerodroma pobegnil velik vojaški aeroplan. Na njem je odpotoval neki ruski častnik, ki je kot dnevničar delal tam in neki ruski mehanik. Prejkone sta odletela preko Romunije v Rusijo. Vojaske oblasti so uvedle preiskavo, ki pa se drži še tajno.

Odpust tujih delavcev.

Beograd, 9. avgusta. (Z) Ministrstvo za trgovino in industrijo je včeraj s posebnim dopisom zahtevalo od državnih industrijskih podjetij, da odpuste one uradnike in strokovne delavce, ki so tuji državljani, da morejo na njihovo mesto priti naši ljudje. Samo oni tuji državljani, ki se ne bi mogli domestiti z našimi državljani, bodo tudi še naprej ostali v teh podjetjih.

REORGANIZACIJA GENERALNE DIREKCIJE POSREDNIH DAVKOV.

Beograd, 9. avgusta. (Z) Minister za finance je na podlagi zakonitega pooblaščenja podpisal odločbo, da se v generalni direkciji posrednih davkov izvrši nova organizacija oddelkov in odsekov. Po tej novi organizaciji, bodo namesto dosedanjih 4. oddelkov samo 3. oddelki, in sicer: splošni, trošarinski in pristojbinski. Namesto 10 odsekov jih bo samo 5. Zaraditega se bosta reducirala 2 načelnika položaja, 3. položaji šefov odsekov in še nekaj nižjega osebja.

STALNI DISPONENT NARODNE BANKE V ZAGREBU.

Beograd, 9. avgusta. (Z) Narodna banka je postavila pri zagrebški borzi svojega disponenta, ki je z njo v stalni zvezi za čas borznega poslovanja. Ta zveza je pričela danes, ter se vzdržuje tudi med inšpektorjem ministrstva financ v Beogradu.

PRESKRBA VOJNIH SIROT.

Beograd, 9. avgusta. (Z) Ministrstvo za socialno politiko je odobrilo kredit od 60.000 dinarjev za nabavo obleke, perila in obuvaj za vojne sirote, ki so v otroških domovih.

ju je osvoboditev nemške zemlje, restitucija ustavnega stanja v Porenju in pametna rešitev reparacijskega problema.

KRITIČNI POLOŽAJ V NEMCIJI.

Berlin, 9. avgusta. (K) Zvišanje cen prinaša iz vseh krajev nova presečenja. Kruh bo stal v prosti prodaji od jutri naprej 240 tisoč mark. Vožnja na cestni železnici 20 do 30 tisoč mark. Zaradi te neznosne poostritve gospodarskega položaja zavzema stavkovno gibanje vedno nove kroge. Tiskarji so napovedali za jutri stavko, ki vzbuja veliko bojazen pri splošnem pomanjkanju denarnih sredstev in to zaradi tega, ker bo na ta način moralo prenehati tiskanje bankovcev. Istotako je danes predpolno ustavilo delo več elektrarn. Tudi delavci kovinske industrije se pripravljajo na novo stavko. Napovedana zapora prodajalen je izvedena precej splošno.

NEMŠKI CARINSKI AGIO.

Berlin, 9. avgusta. (Z) V času od 15. do 17. avgusta znaša carinski agio v zlatu 52.579.900 %.

ZVIŠANJE POŠTNIH PRISTOJBIN V NEMCIJI.

Berlin, 9. avgusta. (K) Prometni svet državne poštne ministrstva je sklenil, da se obstoječe poštne in brzjavne pristojbine zvišajo petkratno z veljavnostjo od 1. septembra dalje. (W)

IZ PORUHRJA.

Düsseldorf, 9. avgusta. (K) Na ukaz zasedbenih oblastev je bilo izgnanih iz Düsseldorfa 193 železniških namočencev z družinami, ker se niso pokorili odredbam vojaških oblasti.

Recklinghausen, 9. avgusta. (K) Ker je potekel rok za plačilo denarne globe 500 milijonov mark, ki je bila naložena mestu, ta vsota pa ni bila plačana, so zaprli enega člana magistrata za dobo treh mesecev. (W)

Vprašanje Dardanel.

Moskva, 9. avgusta. (K) Ruska brzjavna agentura poroča: Zveza sovjetskih republik je predlagala antanti, da se podpis dogovora o morskih ožinah ne izvrši v Carigradu, ampak pri novouimenovanem zastopniku sovjetskih republik pri italijanski vladi Jordanskemu v Rimu. Antanta je sprejela ta predlog.

NASTANITEV ČLANOV BIVŠE ČRNOGORSKE DINASTIJE V NAŠI DRŽAVI.

Beograd, 9. avgusta. (B) V tukajšnjih političnih krogih krožijo vesti, da se člani črnogorske kraljevske rodbine vrnejo v našo državo in da opuste vsako propagando na škodo naše države. Člani črnogorske kraljevske rodbine žive sedaj v Italiji in v Švici.

MADŽARSKA SKUPŠČINA.

Budimpešta, 9. avgusta. (K) Na današnji seji narodne skupščine je bila predloga o idemniteti v tretjem čitanju sprejeta.

Budimpešta, 9. avgusta. (K) Imunitetni odbor je soglasno sklenil, da v narodni skupščini predlaga razveljavljenje imunitetne pravice poslanca Lendvaya zaradi pregreška zoper zakon o izdatnejši zaščiti državnega reda.

RUDARSKA STAVKA.

V zadevi rudarske stavke je včeraj ponovno interveniralo glavno tajništvo pri g. velikem županu dr. Lukanu, ki je izjavil, da se bo vlada držala strogo nevtralnega, ali razume se, da bo morala čuvati zakon tako napram delavstvu, kakor tudi napram družbi.

VREMENSKO POROČILO.

Dunaj, 9. avgusta. (Uradno.) V celi srednji Evropi je bilo danes jasno. Temperatura je znašala v Franciji opoldne 35 stopinj, v Avstriji 25 do 30 stopinj, na Dunaju 27 stopinj. Napoved: Lepo stanovitno vreme, zelo toplo, kvečjemu lokalne nevihte.

Današnje prireditve.

V Ljubljani:

Kino Matka: »Čuvajte svoje hčere.«
Kino Tivoli: »Leda Sanin«, Lya Mara.
Kino Ideal: »Lepo dekle.«

Nočna lekarniška služba v Ljubljani:
Tekoči teden: lekarna Bohine na Tržaški cesti in Leustek pri Zmajskem mostu.

Pot Nemčije v pogubo.

Politični položaj Nemčije postaja vedno bolj temen. Od vseh strani se množijo napadi na Cunojev kabinet. Vlada je v kleščah med veleindustriji, nacionalisti in komunisti, kliče neprestano na pomoč, a si ne upa storiti odločilnih korakov.

V kakšni zvezi so veleindustriji z vlado, nam kaže dejstvo, da kupujeta Siemens in Otto Wolff na račun Reicha premog in les in mu izposlušata kredita v londonskih bankah. Njih »koncerni« tvorijo takorekoč države v nemški državi.

Odkar je Ehrhard »ušel« iz zapora, je postala nacionalistična propaganda še bolj aktivna. Izhaja iz pet velikih središč: iz Bavarske, iz Šlezije (cele obmejne črte napram Poljski), iz vzhodne Prusije, iz Mecklenburga in iz zapadne Prusije, tako se nahaja ves ta nacionalistični pas na mejah Reicha. Najnevarnejše središče je Bavarska, kjer se vrši ena monarhistična manifestacija za drugo, med tem, ko so v ruhrskem ozemlju malo ponehale.

Zoper dvig fašizma v Nemčiji so se vršile razne komunistične vstaje (Vratislava, Frankfurt am Main), ki so imele pa tudi druge neposredne vzroke (draginjo, pomanjkanje živil). V Potsdamu so se manifestacije koncem julija začele, toda sedemnajst skupščin komunistov v Berlinu je izrazilo svojo resno voljo »uničiti fašistovske organizacije«.

Wolffov urad je objavil uradni komunikat, v katerem pravi vlada, »da že nekaj časa raziskuje časopisje možnost državljanske vojne« in da »taka izvajanja brez vsake podlage«. Čuditi se moramo tu nerednosti kanclerja Cuno-

ja, kajti tak komunikat vpliva vse drugače kot pomirljivo in more le še pospešiti težki položaj.

Vključ temu gre industrijsko življenje svoje pot naprej: ladjedelnic v Bremenu in Hamburgu sta ravno kar izgotovili dva nova prekoceanska parnika-velikana. In to je najbolj paradoksalni pojav sedanje Nemčije. V politiki vlada popolna zmeda, ogroža jo meščanska vojna in pot države vodi naravnost v prepad. Rešila se je pa svojega notranjega dolga, izboljšala je svoja industrijska podjetja in ker ima mnogo gostevidno prebivalstvo, bo neki dan lahko stopila na prvo mesto v gospodarskem boju v Evropi.

Zaenkrat je seveda njen gospodarski položaj brezupen, marka je več kot sto- toščiokrat manj vredna kot pred vojno in nekateri denarni zavodi jo že kar očitno zapuščajo, računajo raje v stabilni inozemski valuti (predvsem v angleških funtih), ali pa v zlatu, ali pa celo v žitni valuti, kakor to delajo na Madžarskem. Vlada akcija za stabilizacijo marke ni imela uspeha, med Reichsbankom in velikimi bančnimi podjetji je izbruhnil oster konflikt, ki je položaj le še bolj zmedel.

Življenjska draginja sicer ne sledi prenapetosti padcu marke, toda v prvem tednu julija se je počvetorila napram juniju. To pa tudi pove vse. Delavcem se od tedna do tedna določajo plače, naravno vedno višje, sorazmerno s porastom draginje. Premog velja n. pr. nad 50.000krat več kot pred vojno. Sedaj si pa lahko predstavljamo, kako životarijo nastavljeni in uradniki s finansi plačami!

—zn—

Slovenci v Italiji.

»Goriška Straža« piše:

Odprava slovenskega jezika na goriški sodniji je globoko pretresla in razburila našo javnost. Saj je bil to eden izmed najbolj strahovitih udarcev, kar jih je doživelo goriško ljudstvo pod novo državo. Odlok predsednika goriškega sodišča se je zdel Slovincem takako nezasišana krivica, da ljudje začetkom skoraj niso hoteli verjeti našemu poročilu.

Slovenski poslanci so se nemudoma obrnili na pravosodnega ministra in zahtevali, naj krivični odlok prekliče. In te dni je prišel poslanec Podgorniku in Ščeku odgovor, ki je tak, da ga moramo v spomin naših potomcev na tem mestu celega objaviti:

»Odgovor.«

»Res mi je znano, da je predsednik sodišča v Gorici odredil, da morajo biti vsi spisi, ki se predložijo sodišču tega mesta, sestavljeni v italijanskem jeziku ali da mora biti, če se predložijo v slovenskem jeziku, priložen vsaj prevod v italijanski, overovljen od pristojnega odvetnika.

Ukrep predsednika goriškega sodišča je popolnoma zakonit, kajti z aneksijskimi zakoni in s tem, da se je raztegnila na nove pokrajine temeljna ustava kraljestva, so vsi zakoni, vse odredbe in vsi običaji, ki so veljali v minulem avstro-ogrskem cesarstvu glede uporabe katerega koli neitalijanskega jezika pred sodišči, odpravljeni, ker so nezdružljivi z enotnim značilnim države in s cilji, ki smo jih zasledovali in dosegli v vojni.

Minister: Oviglio.«

Slovincev ni.

Tak je torej odgovor fašistovskega ministra pravde. Vtisnimo si ga globoko v spomin, da ga nikoli, nikjer in ob nobeni priliki ne zabomo.

Naravnost in brez ovinkov so nam povedali, kaj o nas mislijo in kaj z nami nameravajo:

1. Slovenski jezik mora iz sodnij, ker ima država »enoten značaj«. Država je »enotna« italijanska, v njej so sami Italijani in nihče drugi. Minister je Slovence kar z eno potezo zbrisal, sklenil je, da nas ni in tako smo prenehali živeti.

Kako naj bi torej vpoštevali slovenski jezik, kako slovensko narodnost, če Slovenci v Italiji sploh ne obstajajo?

Takih besed niso Slovenci še nikdar čuli, kar žive na tej zemlji.

Dobro si jih zapišimo v spomin, da ne zabomo nanje.

»Cilj vojne.«

2. Slovenski jezik mora iz sodišč, ker odgovarja to ciljem, ki jih je zasledovala in dosegla Italija v svetovni vojni. Ta izjava je naravnost zgodovinska. Ali bi mogla fašistovska vlada bolj odkrito govoriti, kakor je? Ali more biti po teh besedah med nami še Slovence, ki dvomi o namenih in načrtih vlade?

V luči teh besed je treba soditi vsak korak, vsako dejanje in vso politiko rimske vlade.

Ministru Ovigliu smo skoro hvaležni, da je dal našima poslancema tak odgovor, ker odpira oči tudi slepcem v naši deželi.

R. P.:

Izlet na planine.

II.

2. Pri gospodu Trebušniku.

Postavili smo se zopet v vrsto in čakali. Vlak je oddrjal, profesor pa je zamahnil s palico tja preko polja malo na desno proti majhni, v mogočno sadno drevje zaviti vasi s prijazno cerkvico na sredi, ki smo jo v jasni mesečini razločevali prav dobro, in zaklical:

»Poglejte, fantje, to je Vrba, Prešernova Vrba!«

»Oj Vrba, srečna, draga vas domača...« je začel deklamirati Primorec.

»To je soneti!« je rekel drugi.

»In spada med sonete nesrečel« se je postavil tretji. Jaz pa sem rekel: »Pustimo šolo, sonete in nesrečo pri miru! Sedaj smo na izletu! Pojdimo rajši k gospodu Trebušniku, ki mora stanovati tu nekje, kolikor je meni znano!«

Vsi so bili zadovoljni z mojim predlogom; tudi profesor je pokimal, kot bi mi hotel reči: »Fant, ti imaš prav!«

Zavili smo po beli cesti, ki nas je peljala ob železniškem nasipu in nato pod njim proti vasi; hoteli smo mimo značilnih hiš in bogatih vrhov ter slednjič obstali pred veliko, zidano, na novo pobeljeno hišo sredi Zirovnice.

V hiši je bilo vse tiho, kot da so že vsi odšli k počitku. Samo v prvem nadstropju je brela mala lučica. Vsi smo utihnili, ko je zaklical gospod profesor:

»Halo, gospod Kržišnik!« Takoj nato se je oglasil odzgoraj debel glas:

»Takoj pridem, takoj!«

Še malo smo postali, pa je zaškripal ključ v vratih in takoj nato smo opazili lepo, mlado dekle, ki nam je prišlo odpirat. Profesor jo je menda poznal, ker jo je nagovoril: »Za Boga svetega, kako si postala velika in fest! Kje pa so oče?«

»Takoj pridejo. Prosim, kar notri stopite!« Sli smo drug za drugim in napolnili vso prostorno hišo. Dekle se je čudilo, da nas je toliko. Tedaj je prišla njena mati in kmalu nato tudi oče.

Ogromna postava, ki se je komaj zbasala skozi vrata. Vsi smo obstrmeli in pozorno gledali velikana z obsežnim trebuhom. Takoj sem si bil na jasnem, da se Janko Mlakar ni zmotil, ko mu je dal v svojem listu tako pomenljivo ime! V tistem hipu so mi stopili pred oči dogodki, ki jih je doživel gospod Trebušnik na slovenskem jugu in o katerih sem pred kratkim čital v moister-skem Mlakarjevem listu. Da je namreč to oni gospod Trebušnik, sem vedel prej, nego nam ga je predstavil gospod profesor.

Naš razrednik se je postavil na sredo hiše, stisnil prijazno se smehljajočemu možu desnico in slovesno izpregovoril: »Fantje, to je slovit gospod Kržišnik, recte Trebušnik, ki ga pozna ves slovenski svet. — Vi pa, gospod Kržišnik, nam oprostite, da smo vas zbudili iz sladkega sanja; moji fantje so vas hoteli osebno spoznati in jaz

Naš novi roman.

Prihodnje dni pričnemo priobčevati roman

„Renee Mauperin“

ki sta ga spisala brata Edmond in Jules de Goncourt.

Roman je velesnimljiv in slika francosko družbo pred kakimi sedemdesetimi leti, ne da bi hotel kaj drugega kot točno zabeležiti resnico.

To je eden velikih francoskih realističnih romanov, ki so imeli globok vpliv na vse bodoče generacije slovenske pri vseh narodih. V napetosti in zanimivosti pa ne zaostaja za nobenim sodobnim romanom in bo nudil našim čitateljem prav poseben užitek.

Iz prosvetnega življenja.

„Splošna knjižnica“.

Tekom tega meseca začne v založbi Zvezne tiskarne in knjižarne v Ljubljani izhajati »Splošna knjižnica«, ki bo obsegala vse panoge književnosti. V pestri vrsti bodo sledila poslovnost in znanstvena dela vseh strok in struj iz sodobnega in starejšega domačega slovstva. Poleg tega bodo zastopani v »Splošni knjižnici« po možnosti tudi važnejši avtorji ostalih slovanskih narodov in svetovni avtorji sploh.

Slovenska javnost bo gotovo upoštevala resno kulturno stremenje tega podjetja. Zato je pričakovati, da se temu primeru odzove.

Del podrobnega programa objavimo v prihodnjih dneh, ko izidejo prvi zvezki »Splošne knjižnice«.

— »Ženski Svet«. V tem tednu ste bili cen. naročnikom razposlani 7. in 8. številka »Ženskega sveta«. Ker je več izvodov 7. številke dospelo šele pred par dnevi, ni bilo mogoče lista razposlati vsem pravočasno. Prosim cen. naročnike, da oprostite to zamudo. Vsebine 7. številke je sledeča: Dr. Iv. Lah: Gabrijan in Semblja. Kuprin-Hočevarjeva: Olesja. Vera Albrechtova: Pesem časa. Mar. Kmetova: Ženski svet. Stebi Al. O internacionalnem kongresu za žensko volilno pravico. A. Lebarjeva: Slaboten otrok — materinska posebna skrb. Dav. Deželova: Lepi dom — ljubi dom. — Izvestja: Našim dobrotnikom! — Po ženskem svetu. — Ročno delo. — Kuhinja. — Higijena. — Književnost in umetnost. — Razgovori. — Listnica uprave. — Modna priloga prinaša 3 bluze, 1 žensko obleko in eno dečko. — Vsebine 8. številke: Srečko Kosovel: Obrazi in duše VI. Lepa Vida (Slika D. vinskoga grada). Dr. Iv. Lah: Gabrijan in Semblja. Kuprin-Hočevarjeva: Olesja. Pol. D. Leskovec: Dekliška. (Pes.) Ad. Milčino: Slutnje. Jos. Ribičič: Troje putk. Dav. Deželova: Lepi dom — ljubi dom. Š. Ne žensko-moško vprašanje! — Izvestja: Društvena poročila. — Po ženskem svetu. — Gospodinjstvo. — Higijena. — Kuhinja. — Književnost in umetnost. — Listnica uprave. — V prilogi več ročnih del z narodnimi motivi in štirje različni vzorci križnega vzorca. Naročnina za »Ženski svet« znaša letno 48 Din, polletno 24 Din, četrtletno 12 Din. Upravo lista za Jugoslavijo ima Mila Prunkova, Karlovska cesta 20/I.

— Jesenske književne novosti Tiskovne zadruge. Za jesenski termin izda Tiskovna zadruga 7 knjig in sicer: Veber, Znanost in vera. (Pota in cilji). Hurban-Vajnski, Leteče senice. Prevod iz slovaščine. (Prevodna knjižnica.) Zbrani spisi Podlbarškega I. zv. (Slovenski pisatelji). Noyčan, Samosilnik. Zbirka novel. Linhart, Zupanova Mica in Veseli dan ali Matiček se ženi. (»Oder«.) Veliki Sienkiewiczov ilustrirani roman Z ognjem in mečem, ki je izhajal v splošnih, je dotiskan in bo v jeseni prišel v knjigarno kot enotna knjiga. Za božično književno serijo, ki bo prav bogata, so tudi že vse knjige v tisku.

— Smrt znanega francoskega zgodovinarja. Te dni je umrl v Parizu franc. pisatelj Maurice Vernes, znanstvenik in ustanovitelj revije »Revue d'Histoire des Religions«. Napisal je več znanstvenih del o stari in novi zvezi in o življenju ter verskih običajih Judov. Vernes je bil polg tega vnet pristaš vseučilišč, ki jim je posvečal precejšen del svojega prostega časa.

sem jim obljubil, da jim pokažem najznamenitejši list naših gor!

»No, no, lepo, gospod profesor!« je zanosilj ponosno gospod Trebušnik, ki se je čutil zaradi nenavadnega obiska zelo počaščenega. Milostno je pogledal po mladih svojih tovariših, naredil nato par korakov po hiši in se vsedel na široki, nalašč zanj napravljeni stol na koncu mize. Nato je švignil še enkrat z drobnimi, prijaznimi očmi po mladih ljudeh, toda z nekim samozavestnim dostojanstvom, kot da sedi kralj med svojimi podložniki.

»No, no! Prav veseli me, da ste se me spomnili!« je izpregovoril počasi, malo pokašljal in debelo pljunil na stran. Moj tovariš iz Šiške, ki je sedel v njegovi bližini, se je kar prestrašil in se je začel polagoma odmikati. Pozneje mi je pravil, da mu še v Ljubljani nič kaj ne godi pršna kopel.

Brhka Kržišnikova hčerka je prinesla liter lepega, zlato-rumenega vinca in ga postavila pred očeta in gospoda profesorja. Prisledla je tudi gospodinja; natočili so čaše, trknili in pili — nam pa so se cedile sline. Mene je kar zgajalo po grlu. Stopil sem v vežo in ga skrivaj stisnil eno četrto. V tem pa se nas je že spomnil naš razrednik. Ukazalo je prinesiti dva litra vina in prav toliko vode in vsak je dobil kozarček mešanice. Bil sem ginjen in udano sem opazoval gospoda Trebušnika, ki se mu je vino tako očividno prilagalo. Kmalu je bil liter prazen in večji del zapeljive tekočine je stekel po debeluharjevem

Organizacija NRS. Srežka konferenca v Novem mestu.

V nedeljo 5. t. m. so se sešli v Novem mestu predsedniki in podpredsedniki krajevnih org. v novomeškem srežu, v svrhu sestave srežkega odbora. Sestanka se je udeležilo tudi več zaupnikov iz krajev, kjer naša stranka še nima organizacije, potem pa tudi člani, vsi večinoma iz mesta in okolice.

Za predsednika zborovanja je bil izvoljen g. Borštnik, tajnik krajevnega org. v Novem mestu, ki je podal besedo dr. Viktorju Gregoriču, ki je v navdušenem govoru omenjal zasluge NRS za državo. Zborovalci so spremljali njegov govor z veliko napetostjo. Na koncu svojega pozdravnega govora je g. dr. Gregorič, katerega pozna cela Dolenjska tudi kot navdušenega narodnjaka, prebral sledeče pismo g. min. n. r. dr. Niko Županiča:

»Dragi zborovalci srežke konferen- ce v Novem mestu!

Prisrčno pozdravljam ustanovni občni zbor srežke organizacije za novomeško okr. glavarstvo. Zelo mi je žal, da ne morem biti osebno prisoten z vami, vključ temu, da stoji v povabilih tudi točka, da bom poročal o splošni situaciji v državi. Važni posli so me zadržali v Ljubljani. Čestitam tistim, ki so se že odločili za vstop v NRS, ki je državotvorna stranka, ki ni samo slovenska, hrvaška ali srbska, ampak je vse-slovska, za vsakega državljana, katerega je sreča države in naroda pri srcu, ter izpolnjuje program stranke. V vseh strankah na Slovenskem so že poskušali Slovenci priti do svojih težej, samo ne v okviru NRS. In vse te stranke so neprijetno iznenadle Slovence s svojimi neuspehi. Sedaj, ko ste stopili v NRS, ste naredili pomemben korak, ker boste skušali doseči svoje in državne težnje v stranki, ki je edina pokazala stabilnost, resnost in državotvorno silo v vseh vprašanjih in cel čas obstoja naše mlade države. Na NRS se je vedno apeliralo v najbolj kritičnih momentih. Sedaj, ko imamo vodstvo državne aparata v rokah radikalov, glejte, da bodo tudi drugi pristopili v NRS, da bo mogla NRS tembolj vršiti svoje delo ter s tem rešiti položaj, ki so ga zkrivile stranke, katerim so dosedaj pripadali tudi Slovenci. V tem smislu vas najpriskretnije pozdravljam, proseč vas, da mi oprostite svojo odsotnost ter vas pozivam na vztrajno delo v prid stranki in državi.

Vaš

Dr. Niko Županič

minister n. r.«

Svoje opravičilo je poslal tudi glavni tajnik NRS, g. Emil Štefanovič, katerega pozdrav je prebral g. dr. Gregorič:

»Predragi someščani in somišljeniki!«

»Ker se zborovanja ne morem osebno udeležiti, vas sinove sinje Krke najpriskretnije pozdravljam in pozivam, pojdite v boj za dobrobit malega človeka v okvirju širokogrudnega programa naše stranke.

Vaš

Emil Štefanovič

glavni tajnik.

Besedo je nato povzel delegat glavnega tajništva g. Anton Podbevšek, ki je v daljšem govoru podal poročilo o splošni situaciji v državi ter o taktiki NRS. Raztolmačil je končno statut NRS in sicer tisti pasus, ki govori o srežkih odborih, na kar je prišla na dnevni red

točka, ki govori o volitvah. Pred volitvami je g. Podbevšek opomnil, da je samoobsebi razumljivo, da novoizvoljeni srežki odbor ne bo večer ter da se bo ponovno volil, neglede na dejstvo, da so že sedaj zastopane v njem najširše plasti naroda, predvsem pa kmetosko ljudstvo in delavci. Izvoljen je bil nato sledeči srežki odbor: Predsednik dr. Viktor Gregorič, okrožni zdravnik, podpredsednik Anton Lampe, ključavničarski mojster, tajnik Jurij Homan, strojnik, in blaginjak Franc Lončarič, rudar. V odbor so v smislu štatuta prišli tudi še vsi predsedniki in podpredsedniki kraj. org. v novomeškem srežu.

Po volitvah je še govoril predsednik srežkega odbora g. dr. Viktor Gregorič, ki je pozval navzoče, naj pridno pomagajo graditi stavbo NRS, nakar je še govoril tajnik Podbevšek, ki je med drugim tudi povdarjal, da je potrebno, da delujemo vztrajno in v zavesti, da smo Slovenci. Mi smo na to ponosni in to naši bratje Srbi tudi vedo dovolj ceniti. Na vsako klečeplazenje od naše strani v katerikoli obliki gledajo naši bratje s prezirom, ker Srbi vedo ceniti svoj jezik in svojo kulturo, katero so si priborili v tisočletnih bojih s Turki s krvavimi in težkimi žrtvami. Mi slovenski radikali nikakor nismo srbska stranka, kakor nam hočejo to napraviti po vsej sili politični nasprotniki.

Konferenca, ki je trajala od pol 11. dopoldne, se je zaključila ob pol 13.

VLADA UNIČUJE AVTONOMIJO OBČIN.

Pod tem naslovom piše »Slovenec« z dne 9. avgusta, da je celokupna občina Smihel-Stopiče bila proti temu, da bi se Kandija priključila Novemu mestu. Mi, ki razmere dobro poznamo, moramo ugotoviti ravno nasprotno, da je tako v interesu Kandije, kakor tudi občine Smihel-Stopiče, da se Kandija loči od te občine in da se priključi Novemu mestu. To tudi odločno zastopajo Kandijanci in sicer iz razlogov, ker so komaj 25 metrov oddaljeni od Novega mesta, ker pridejo na ta način vsi državni uradniki z ozirom na draginske doklade en razred višje, ker bodo plačali gostilničarji manjšo trošarino na alkohol in radi še drugih znatnejših vzrokov. Ravnotako pa so bile vasi, ki spadajo pod to občino, ki je imela svoj urad v Kandiji, proti temu, da bi morale v velikanski oddaljenosti hoditi na ta urad in izgubljati čas in trošiti denar.

S priključitvijo Kandije je bilo ustreženo tako Kandijanom, kakor tudi ostalim vsem občinam, razume se, je nekateri prepotentni klerikalni gospodje ne, Ker pa je vlada upoštevala voljo in interese delavnih ljudi tega kraja in ne želje par gospodov, se je odločila za ta korak. — Novomeščan.

Zapiski.

»JUTRO« IN VARANJE JAVNOSTI.

O priliki protestne stavke južnih železničarjev je »Jutro« potom svojih plačanih agitatorjev hujšalo železničarje proti državi in grozilo vladi s podaljšanjem stavke, »kar ima lahko neprijetne posledice za celokupno državno življenje«. Naš list je že pred stavko ponovno opozarjal na demagoško jutrovskega demokratov, ki izrabljajo sedanji položaj državnih nameščencev v svoje umazane velekapitalistične svrhe. Bili smo dobro informirani o demokratski agitaciji med bednimi železničarji, vendar smo zamočali posamezne slučaje, ker so nas prosili zaupniki, naj počakamo. Ker pa gospodje pri »Jutru« kljub svoji polomiji ne prenehajo varati javnosti in ker še nadalje podžigajo v objemu s komunisti, bomo primorani iznesti v javnost nekatera dejstva, ki ne bodo odprla oči samo zapeljanim železničarjem, ampak bo spregledala tudi ona maloštevilna naša javnost, ki se veruje v »državotvorno mislo« demokratskih modrijanov iz Jutrove dežele.

»KMETISKEMU LISTU« V ALBUM.

Gospodje, ako vas kje srbi, praskajte se sami, ker bi ne bilo za vas koristno in prijetno, ako izvršite ta neprijetni posel kod drugi, ki je sicer brez »razrednega prepričanja«, ki pa zna poskrbeti ne samo za smeh in kratek čas, temveč tudi za jok in škripanje z zobmi.

ko je izruval nemške napise in jih pometal daleč v grape, da jih ni mogel nihče več dobiti in kako se je pozneje spretno zagovarjal pred sodniki, da je bil popolnoma oproščen.

Za nameček nam je dodal še tisto, kako ga je ukanil pretkanj Bohinje, ki mu je prodal kujavega konja z vozom vred in kako mu ga je vlekel v Bohinje nazaj. Seveda se je pri tem tako debelo lagal, da menda še sam sebi ni mogel verjeti... »Konjiček je s početka,« tako je pripovedoval, »prav dobro vozil. Bil sem čisto zadovoljen. Ko sva pa prišla na to plat gora, je nenadoma obstal na sredi ceste in se ni hotel premakniti ne naprej, ne nazaj. Prigovarjam mu zlepa, prosim ga — kljuje me neče razumeti; zaderem se nad njim, udarim z vajetmi po hrbtu — zastoni! Zaživzga bič po zraku — konj se ne zmeni. Skočim jezno z voza, zagrabilam za uzo, vlečem, vlečem, vpijem, kolnem, prosim — zaman! Uprem se od zadaj vanj, potiskam, piham, pljujem, škriplem z zobmi, — vrag se še vedno noče premakniti ne naprej ne nazaj, ne na desno, ne na levo. Tedaj ga odpnem, zgrabim in vržem na voz, rekoč: Ker ti nečeš peljati mene, bom pa jaz peljal tebe — namreč tvojemu vrlemu gospodarju nazaj...«

Profesor je pogledal na uro. »Fantje, na noge!« je rekel, plačal, se prijazno zahvalil in poslovil. Kot bi trenil, smo bili vsi zunaj. Ljubeznivi gospod Trebušnik nas je spremil do vrat in nam želel — lahko noč.

Dnevne novosti.

— Triglavski vrh. Osrednji odbor Slov. Plan. Društva nam javlja: V nedeljo, dne 5. avgusta je odšel odposlanec, odbornik osrednjega društva SPD na Triglav, da se dožene, koliko je resnice na raznih vesteh, ki prihajajo zadnje čase v javnost, razburjajo duhove, ter občutno škodujejo slovenski turisti. Ugotovljeno je: Vrh Triglava ni doležejo zaseden od nikogar, najmanj od italijanskih vojakov, temveč je dostopen vsem turistom kot vedno. Istina je, da so bili pred kratkim v Trentu na vajah se nahajajoči italijanski vojaki na vrhu. Da bi ga pa zasedli in to celo s strojinami, o tem ni niti govora. Res je, da prihajajo na vrh med turisti tudi Italijani, se vpišejo v našo spominsko knjigo dostojno brez vsakih opazk, ravno tako pa pohajajo naši slovenski turisti, ne le vrhove, ki leže na njih ozemlju, temveč jim je bil doslej brez vsake neprilike omogočen dostop celo v njih doline. Popolnoma izmišljeno je tudi, da so Italijani prepletkali »Aljažev stolp« v njihove narodne barve, pač pa blesti tam naš stari znanec v prvotni belkasti obleki. To naj stoji našemu narodu v pomirjenju, a slovenskim planincem in planinkam v obvestilo.

— Naša kraljica na Bledu. Kakor poročajo iz dvorne pisarne Nj. Vel. kralja se naša kraljica ni odpeljala v Pariz, temveč se nahaja na Bledu.

— Odhod romunske kraljice v Pariz. V sredo je odpotovala z Bleda romunska kraljica s princem Ileano na Francosko.

— Nagrobni spomenik župnika Mir. Volčiča. Kakor doznavamo, se je osnoval pod pokroviteljstvom kr. okrajnega glavarja dr. Marka Ipavica v Slovenjgradcu povodom tragične smrti ljubljene in visokopostojanega župnika Miroslava Volčiča v Breznem ob Dravi odbor za nabiranje prispevkov za nagrobni spomenik blagopokojnemu. Župnik Miroslav Volčič si je stekel nenavneljiv zaslug kot iskren rodoljub, narodni mučenik, milosrden človekoljub in narodni borilec za slovensko stvar v Dravski dolini, oziroma ob naši severni državni granici. Odbor sestoji iz članov občinskega odbora v Breznem pod predsedstvom župana Franja Jenčiča v Breznem, z dekanom dr. Valentin. Mörtlom iz Marenberga ter provizorjem breznjske župnije Marko Sajgajem. Odbor se obrača do širše javnosti ter do vseh prijateljev in znancev, ki čišlajo in spoštujejo pokojnega župnika Miroslava Volčiča, z vpludnim vabilom, da prispevajo v ta blag namen primeren znesek v znak priznanja njegovega vsestranskega požrtvovalnega narodnega in človekoljubnega dela, oziroma spoštovanja in prijateljstva do nepozabnega pokojnika. Pozive s polnočico vred razpoložljivi odbor posebej.

— Pastenrovi zavodi v naši kraljevini. V prvih šest mesecih je bilo v naših Pastenrovih zavodih impulziranih 3024 oseb. Zavod v Nišu je zabeležil 767 bolnikov, v Novem Sadu 1183, v Veliki Gorici 274, v Zagrebu 523 in v Sarajevu 272 oseb.

— Novi tovorni kolodvor v Beogradu. Direkcija državnih železnic v Beogradu je sklenila zgraditi poseben kolodvor za razkladanje in nakladanje tovorov, ki naj bi razbremenil promet na glavnem kolodvoru. Potemtakem bi na glavnem kolodvoru pristajali in odhajali samo osebni in brzovlaki.

— Za cerkvene dostojanstvenike. Ministrstvo saobračaja je odredilo, da se odsele ne sme spuščati v kupalet železniških vagonov, ki so odredeni za cerkvene dostojanstvenike, nobenega potnika, kakor se je to dogajalo doslej.

— Kongres slovenskega študentskega. ki se je vršil v decembru lanskega leta v Pragi, ni prinesel zaželenih rezultatov: hotelo se je namreč vse na enkrat dočeti — a rezultat je bil skrajno negativen. Postalo je na mah jasno, da se za integralno realizacijo vseslovenskih idealov mora najprej pripraviti teren. To se pa gotovo najlažje doseže tam, kjer so Slovani postavljali pred zunanje sovražnike — na mednarodnem forumu. Tam se bodo mlade slovenske generacije, katere še ločijo predsodki politikov, lahko združile v eno fronto. Tam bodo afirmirale novo duhovno orijentacijo, ki jo je prinesel s seboj slovenski preporod. Te dni se je vršila v Ljubljani konferenca nekaterih jugoslovenskih študentskih organizacij (Centralno tajništvo jug. napredne mladine iz Slovenije, Jug. akad. klub, J. Janušič z delegatom Osrednje zveze češkoslovenskega študentskega g. L. Rührmannom. Razpravljalo se je predvsem o nastopu jugoslovenskega študentskega na konferenci Mednarodne konfederacije študentskega, ki se vrši v septembru t. l. v Akfordu in Londonu. Že tam je treba, da nastopa slovensko študentsko v vseh vprašanih enotah. Upamo, da se na tej konferenci res afirmira mlado slovensko in da bodo kompetentni državni faktori intenzivno popili to velikopotezno akcijo našega študentskega.

— Knjižice iz Amerike za naše univerze in knjižnice. Akademika Nauka v Beogradu je prejela od nekakega znanstvenega društva v Ameriki več zabojev knjig za naše univerze in znanstvene knjižnice. Knjižice so znanstvene vsebine, finančne, pravne, medicinske in tehnične stroke in iz astronomije.

— Kongres pravnikov v Pragi. V tork je prišel v Pragi kongres pravnikov. Na kongresu bo plenarni razpravljali v češkem in francoskem jeziku, poedine sekcije pa se bodo posluževale tudi nemščine.

— Obrtni šod v Ljubljani. O priliki III. velikega sejma se bo vršil v Ljubljani dne 8. septembra ob 10. uri dopoldne v dvorani »Kazine« obrtniški šod. Šod, ki ga sklicuje »Deželna zveza obrtnih združenj« bo obravnavala stanovska vse obrtništvo zadevajoča vprašanja; tako vprašanje o izedanju davkov, vprašanje o prenosni zakona o zavarovanju delavcev, o prisilnem zavarovanju obrtnikov in rodbinskih članov zoper bolezen in za starost in vprašanje o uvedbi obligatorne mojstrske preizkušnje. Podrobnosti o tem šodu, ki bo splošen šod slovenskega obrtništva bomo še poročali.

— Vprašanje Igralnica na Bledu. K tej vesti beograjskega »Preporoda« nam piše z Bleda bivši minister za šume in ride g. Anton Kristan, da on ni nikjer in nikoli ne z besedo in ne s pismom in ne na noben drug način interveniral za to, da se Igralnica na Bledu otvori in to iz razloga, ker mu je čisto vseeno, ali se na Bledu ali kjer koli igra ali ne. Ljudje, ki spravljajo g. Kristana v zvezo z Igralnico, so ali brezvestni obrekovalci ali pa povsem slabo informirani. Igralnica na Bledu je dovolila pokrajinska uprava v Ljubljani društvu Cercle de Etrangers. G. Kristan ni bil nikdar član tega društva, torej tudi ne deležen naprav, ki jih je to društvo imelo.

— Izprememba pravilnika o dijaških ustanovah in podporah. Prosvetno ministrstvo je izpremenilo pravilnik o podporah in ustanovah za visokošolce v toliko, da morejo odslej dobiti ustanovo samo one osebe, ki plačajo vsaj 20 dinarjev davka in ki poleg tega izpolnjuje vse ostale dosedanje pogoje. Podpore pa morejo dobiti oni, čijih rodbina plača 60 dinarjev letnega davka.

— Povratek ruskih begunccev v Rusijo. Ministrstvo za notranje zadeve je odobrilo dovoljenje, da se more povrniti 1500 ruskih begunccev v svojo domovino. Rusom so bili izdani potni listi, odobreni od Društva narodov.

— Povrat iz Moskve. Predvčeršnjim sta prispela v Beograd gg. Luka Pišteljić in dr. Radosav Jovanović, dva novinarja in publicista, ki sta živela od početka vojne do danes v Rusiji.

— Vojaška služba učiteljev. Prosvetno ministrstvo je zaprosilo vojnega ministra, da bi smeli odslužiti učitelji svoj kadski rok v skrajšani dobi za časa letnih počitnic. Tej prošnji vojni minister ni ugodil z motivacijo, da bi to postopanje ni zakonske podlage ter da bi v slučaju ugoditve tudi ostali kulturni delavci zahtevali isto ugodnost.

— Patrijotski dar ameriških rojakov. Glasilo jugoslovenske Narodne Obrane v Buenos-Airesu, »Jadrana«, poroča, da nosi g. Grubišić, ki se vrača v domovino, s seboj krassen dar, k ga pošila domovini neko tamkajšnje jugoslovensko društvo. Darilo — 400 dolarjev — se ima izročiti polovico »Jadranski Straži«, polovico pa Jugoslovenski Matici v Splitu.

— Statistika v inozemstvu umrlih Bosancev. Poslednja statistika pokrajinske uprave v Sarajevu izkazuje, da je umrlo med vojno izven mej naše države 23.832 Bosancev. Ker pa pokrajinska uprava nima še vseh podatkov, je v resnici to število gotovo še precej večje.

— Razširitev realne gimnazije in trgovske šole v Virovitici. Zagrebška pokrajinska uprava je izdala naredbo, po kateri se v prihodnjem šolskem letu otvori 6 razred realne gimnazije in četrti razred trgovske akademije v Virovitici.

— Mednarodni kongres proti alkoholizmu. Od 22. do 24. t. m. se vrši v Kodanju pod predsedstvom danskega ministra notranjih zadev dr. Kragha mednarodni kongres proti alkoholizmu. Tega kongresa se udeležijo tudi delegati naše vlade, ministrstva narodnega zdravja in naših antialkoholnih društev.

— Nova bolnišnica v Somboru. V Somboru se je pred kratkim osnoval poseben odbor za zgradbo bolnišnice kralja Aleksandra in kraljice Marije. Ta odbor razpolaga s svoto 6.430.000 dinarjev, s katero se bo zgradila velika in moderna bolnišnica. Z delom bodo pričeli v tekočem poletju.

— Nalezljive bolezni v Beogradu. V zadnjem tednu Julija je bilo v Beogradu v bolnišnici 237 oseb, ki so imele nalezljive bolezni.

— Poljedelska razstava v Starem Bečju. Poljedelski minister je odobril polporo poljedelskemu društvu v Starem Bečju, ki si je nadelo nalogo, da priredi zadnje dni tega meseca poljedelsko razstavo. Razstavo bo z gmotnimi sredstvi podprlo tudi srpsko poljedelsko društvo v Beogradu, ki bo razen tega poslalo v St. Bečje svoje posebne odposlance, ki bodo pomagali pri ureditvi razstave.

— Prepoved pristopanja srednješolcev v politična društva. Vlada je preko pokrajinskih uprav ponovno razposlala vsem ravnateljstvom srednjih šol posebno okrožnico, ki se naslanja na tozadevno naredbo ministrstva prosvete in ki zabranjuje učenecem vseh srednjih in strokovnih šol v celj kraljevini pristopanje v politična društva vseh smeri, predvsem pa se tiče ta prepoved organizacij »Orjuna«, »Srna« in »Hana«.

— Glasilo baranjskih begunccev. 3. t. m. je izšla prva številka lista baranjskih begunccev v naši državi. List se zove »Test-vermeg« (t. j. »Bratstvo«). Uvodni članek je napisal Bela Linder. V članku se ostro napada Horthyjev režim.

— Življenje v novem ljubljanskem kopališču je silno živahno, kar pričča, kako potrebna je bila ta naprava za Ljubljano. Kopališče bi bilo naravnost idealno, samo če bi ne bilo že sedaj prejemljivo. Plačalci imajo sicer dovolj prostora v glavni strugi, kjer je Ljubljana izredno topla, toda kabin in omaric za obleko je odločno premalo. Za letoš bo treba pač potrpeti, drugo leto pa bo ta nedostatek gotovo že odpravljen. Umetno bi bilo, da se postavi vsaj še ena vrsta kabin in omaric, pa bo najbrž še premalo. Skrbeti pa bo treba tudi za ugodnejši dohod h kopališču. Sedanji je zelo neprivlačen, človek se mora potiti skoro pol ure, da privranda do tako zaželenje vode. Najmanjša količina prahu, ki jo požreš med potjo, znaša v lepem dnevu vsaj četrt kilograma. Zato pa prav dobro zaslužijo ljubljanski čolnarji, ki prevajajo kopanja željne ljubljane od trnovskega pristanišča v kopališče. S tem je marsikomu prihranjenega mnogo prahu in veliki ovinek. V kopališču samem najdeš staro in mlado, dobro oblečeno in kulturno dekletino čedno in nečedno, skratka vsega je dovolj. Tudi smeha ne manjka.

— Kriminalna statistika v Sarajevu. — Sarajevska policija je zbrala statistične podatke o gibanju kriminalitete v Sarajevu v letu 1922 in prvem polletju 1923. Število hudodelstev v letu 1923 je znašalo 6 slučajev, medtem ko je bilo v l. 1922 zaznamovanih samo pet slučajev. Največ je bilo seksualnih zločinov.

— Ponarejeni 10 dinarski bankovci. Narodna banka je zaplenila par sto ponarejenih bankovcev po 10 Din prejšnje izdaje, ki so bili razpečani po raznih bankah, vendar se niso ugotovili, odkod so bili vpsolani. Ti bankovci so prav izvrstno ponarejeni in se jih silno težko loči od pravih. Ugotovili so razločke le pri malih okraskih in senčnih črtah, ki pa so tako malenkostne, da se jih pri navadnem prometu skoraj ne more ugotoviti. Tudi papir, barva in tisk so izredno dobro ponarejeni. Kako in odkod so prišli ponarejeni bankovci v naš promet, kakor tudi koliko jih je in kje so se v prometu, se še ne more ugotoviti. — Obenem poroča zagrebška policija, da so dobili v Zagrebu ponarejen bankovec za 1000 Din.

— Prepet. Mihelin Alojzij, trgovec v Ljubljani in A. L. (A. Logar), uradnik v Ljubljani, sta se spila med seboj zaradi neke malenkosti. Konec prepira je bil ta, da je A. L. tako pretepel Mihelina s palico po glavi, da je slednji moral iskati pomoči v bolnišnici.

— Vlom na Sv. Petra cesti. Dne 8. t. m. je bilo vlomljeno med 8. in 9. uro v stanovanje bančnega uradnika Franceta Ličana. Tat je odnesel več obleke in perila, črno sukno za salonsko obleko, nekaj rimskega srebrnega denarja, 5 kg kave in pa okoli 400.000 a. kron. Tat je odprl stanovanje s ponarejenim ključem. — V Vel. Colnarski ulici je bilo ukradenemu Ivanu Gorjancu par novih rjavih boks-čevljev na zadrgo.

— Velik vlom v Vrhovčevi ulici št. 3 se je izvršil pred par dnevi v stanovanju Antona Zumer. Vlomilci so odnesli nebroj predmetov kakor 2 daljnogleda, 6 srebrnih kavnih žlic, srebrno dozo za sladkor, pisalno orodje, srebrno uro, sliko grajskega stolpa v Gradcu, zlato damsko uro z dvojnimi pokrovom, zlato zapetnico iz verižice, zlat obsek z 2 biseroma, romunski obsek za brvnatino, krasno garnituro za česanje in manikiranje, več srebrnega namiznega orodja in pa precej perila in obleke. Vlom se je izvršil med 8. in 11. uro dopoldne in je moral biti vlomilec o domačih razmerah prav dobro poučen. Vrednost pokradenih predmetov cenijo na preko 12.000 Din in nima o pridrznem vlomilcu še prav nobene sledi.

— Tatvina ustrojenih koč. V noči od 7. na 8. avg. so vlomili neznani tatovi v skladišče tovarnarja za usnje Adolfa Mergenthalera v Vodmatu in odpeljali 26 konjskih črnih koč, eno kravjo kožo in nekaj predpasnikov iz blaga bivših avstrijskih vojaskih šotorov. Pokradeni predmeti so vredni 24.000 Din. Tudi o teh lopovih ni še nobene sledi.

— Lisica na dvorišču. Kristini Toledijevac v Novem Vodmatu je ukradla neka neznana ženska, ki se je klatila po okoliščih, iz dvorišča žensko belkasto obleko in pa nekaj nogavic. Tatvica je obiskala še več dvorišč, vendar se še ne ve, če se ji je posrečilo kaj odnesti.

— Tatvine koles se vedno bolj množe in to ne samo v Ljubljani in okolici, marveč dohajajo policiji obvestila tudi iz raznih drugih slovenskih mest o številnih in predrznih tatvinah koles. Tako beleži policijska kronika mariborska v svojem poročilu o petih ukradenih kolesih v enem dnevu. Tudi pri nas v Ljubljani so tatvine koles še vedno na dnevnem redu. — Iz večje tvrde »Tea Import« v Sodni ulici je bilo ukradeno rjavo kolo znamke »Dürkopp«, vredno 3000 dinarjev. Tudi o tem tatni ni še nobene sledi, kljub temu, da se policija silno trudi, da bi polovila te predrzne kolesarske dihurje.

— Cestni rop. Dva nepoznana napadalca sta napadla na cesti pri Rogu delavca Antona Miloša. Bilo je okrog 9. ure zvečer in na samotni. Pobila sta ga s kolo, zamašila mu z robcem usta in mu vzela iz hladne žepa 10 bankovcev po 100 Din.

— Ukraden konj. Dne 4. avg. se je zgledil v Turški vasi pri posestniku Mihi Gorščku spreten konjski tat, ki mu je odpeljal 5 letnega konja z malimi belimi lisami na čelu in na nogah. Konj je novo podkovan na prednjih nogah in je vreden 8500 Din.

— Dobra zamena v vlak. Alojziju Finžgarju, posestniku iz Skofje Loke je bil ukraden med vožnjo iz Ljubljane v Loko zavitek, v katerem je imel 19 podlog za sedla. Podloge so bile bele, obrobene z rdečim trakom in zaznamovane z rdečimi črkami O. Z. (Orlovski Zveza). Tat pa je pustil Finžgarju svoj zavoj, v katerem je našel Finžgar je delavsko bluzo in hlače in nekaj gumbov.

— V Vojkem je bila ukraden mesarju Ivanu Plancinu pletena košara, v kateri je bila železna tehtnica s celo garnituro uteži, 5 nožev, strgač, dvoje jahalne hlače, 2 para čevljev in 6 belih predpasnikov. neka perila in več manjših potrebščin. Škoda znaša brez košare okoli 4000 Din.

— Otrok utonil. V potoku Paki v Soštanju je te dni utonila dve in polletna hčerka trafikanta in hotelrja v Soštanju Skornješa. Truplo so našli v bližini Vošnjake tovarne. Kako je otrok, kateri je imel celo varuhinjo, zašel v vodo, ni znano.

— Celjske novosti. Epidemija škrlatice in ošpic, katere je bila zelo razširjena po celjskem okraju, je zadnji čas popolnoma ponehala. Zato je oblast razveljavila sedaj naredbo glede prepovedi shodov, veselja, zborovanj, sejmov itd. tudi za kraje Vojnik, Braslovce, St. Jurij trg in okolica, ter Skočja vas. — Umetniški koncert priredi v tork, dne 14. avgusta v mali dvorani hotela »Union« umetniška trojica gg. Simenc, Stritof in Ferštnik. Koncert bo za Celje novost, katere se Celjanom bolj poredko nudi, zato ga bo celjsko občinstvo gotovo tudi v velikem številu posetilo. — V mestnem gledališču se odda za bodočo sezono buffet.

— Mariborske novosti. Da ustreže številnim prijavam za udeležbo na industrijski obrtni vzorčni izložbi je razstavljal odbor bil primoran, da najame v razstavne svrhe tudi veliko Götzovo dvorano. Kljub temu pa radi pomanjkanja prostorov ni bilo mogoče ugoditi vsem prijavam. — Na razstavišču industrijske obrtne vzorčne izložbe bo za dobro razstave kot oddelek mariborske glavne pošte poslovala posebna pošta, ki bo obnavljala vse posle, kakor prodajo golč, sprejemanje navadnih in priporočenih pism, poštnih nakaznic, čekovnih položnic, brzojav itd. — Za dobro razstave bo poslovala na razstavišču tudi posebna menjalnica mariborske poštne družine Trgovske banke. — Srbske učiteljice, ki so pod vodstvom kabinetnega šefa v ministrstvu prosvete g. Jovanovića v sredo popoldne prispele v Maribor, so si ogledale mesto in so bile od tujakinega učiteljskega poučene o naših razmerah. V četrtak se je večina učiteljic zopet odpeljala proti domu.

— Ptujske novosti. Pred kratkim se je v Strnišču pri Ptuj ustanovilo prostovoljno gasilno društvo, ki pa še nima lastnega gasilnega orodja, ker mu primanjkuje na denarnih sredstvih. Prihodno nedeljo, dne 12. t. m. priredi novoustanovljeno društvo v gostilni Breznik veliko vrtno veselje, pri kateri bo sodelovala ragozniška narodna godba. Ker je čisti dobicek namenjen nabavi zasilnega orodja, upamo, da se bo mnogo občinstva odzvalo vabilu in na ta način pripomoglo k najhitrejšemu razviku te najnovejše humanitarne ustanove.

— Pretekli ponedeljek smo imeli sejem, ki pa se vrši običajno na dan 5. avgusta. Kljub izvanredno lepemu vremenu obisk ni bil zadovoljiv. Od vseh strani se sliši, da se je zelo malo prodalo; kmetje bajne nimajo več toliko denarja, ker v preminjajo slučajih ne morejo prodati svojih pridelkov, zlasti velja to za vinogradnike. — V tork zvečer se je vršilo drugo predavanje akademskega društva, ki je bilo proti pričakovanju izvanredno dobro obiskano. Predavalo se je v boljševizmu; pa

končanem predavanju se je vršila daljša debata, katere se je udeležil tudi g. Komaril, znani vodja ptujskih socialdemokratov in nam obrazložil razliko med obema internacionalama; kot praktični socialist je seveda čutil potrebo vplesti v svoj govor razne lepe doneče socialistične fraze in na ta način najbrže hotel vplivati na občinstvo in pripraviti tla za uvedbo komunističnega raja, ki po mnenju g. govornika ne more več biti daleč!

— Zahvala. Lesna veletrgovina Hudo-vernink et Co. v Radovljici je podarila v namene umetnostno, zgodovinskega seminarja univerze v Ljubljani 25.000 Din. Podpisane mu je prijetna dolžnost, da se darovavcem za njih veletrgovno dejanje, s katerim so podprli ta naš mladi znanstveni institut in dali zgled kulturne požrtvovalnosti in samopomoči, toplo zahvali. — Dr. Izidor Cankar vodja seminarja za umetnostno zgodovino na univerzi v Ljubljani.

— Običajne in posebno dolge valjčke z večletnim jamstvom »STOLWER«, zastopstvo Ljubljana, Selenburgova ulica 6-L.

Iz raznih krajev naše kraljevine.

— Težke skrbi Vojvodine. Vojvodina, ki je blagoslovljena z veliko rodovitnostjo, ima ravno v sedanjem času težke skrbi. V prošlih tednih je namreč zblaznelo v Vojvodini izredno mnogo ljudi. Ker ima Vojvodina samo eno blaznijo in je bila ta že poprej prenapolnjena, niso mogle vojvodinske oblasti nikamor spravljati svojih norcev, kar je oblastva spravilo v silno zadrgo. Vojvodinci so si pomagali s tem, da zapirajo posamezna oblastva norce svojega okoliša v navadne zapore. Najbrž norci s tem niso zadovoljni, pa tudi z zdravstveno-humanitarnega stališča ta rešitev »stanovanske bede« ni ravno vzgledna.

— Tragična družinska usoda. Osiješko družino Nachtmann je zasledovala tragična usoda, ki je poglajala nekaj njenih članov v hladne dravske valove. Pred nekaj tedni je umrl 14letni sin Viktor, ki je hotel rešiti svojega mlajšega bratca. Izguba otrok je mater zelo potrla in venomer je zatrdela, da ji ni več mnogo do življenja. Nekega dne je nenadoma izginila in drugi dan so potegnili iz Drave njeno truplo. Pred desetimi leti je na istem kraju utonil tudi najstarejši otrok Franjo, učenec I. gimn. razreda.

— Lahka pot do denarja. Nedavno je prišel iz Amerike neki Vuković iz Pleternice. Prihranjen denar v znesku 300 tisoč dinarjev je shranil v domači hranilnici. Ko so ljudje to slišali, so začeli moleovati za posojila. Vuković pa ni dal nikomur ničesar. Med prosilci je bil tudi občinski tajnik, ki pa se je spoznamel z blaginjo hranilnice. Nekoč je prišel v hranilnico in dvignil na ime Vukovića 150 tisoč dinarjev. Ko je prišel ta po svoj denar, da bi plačal kupnino za neko posestvo, se je zelo začudil, ko mu je blaginjak omenil, da je 150 tisoč dinarjev že dvignjenih. Sleparska dvojica je bila nato zaprla.

— »Kolo gorskih ptičev«. To kolo ali bolje rečeno razbojniško bando, ki je zadnji čas ogrožala celo severno Slavonijo je ustanovil neki Božo Matijević, ki je padel leta 1920 v boju z orožniki. Matijević je končal 6 razredov gimnazije in je bil za časa svetovne vojne gojenec v Skofjovskem semenišču v Djakovu. Pri voljkih je postal kadetni aspirant in je kot tak prišel v rusko ujetništvo. Po svojem povratku je stopil v »zeleni kader«. Nekoč je pregovoril nekega Kareliča, da je umoril notarja Jozica v Gorjancih. Ko je bil Karelič prijet, je Matijević izginil v gozdove. Tam je organiziral bando, ki jo je nazval »kolo gorskih ptičev«. Kolo naj bi tvorilo nekaj protitežer proti kapitalističnemu sistemu in naj bi ustvarjalo podlago za boljševiško vladno. Delovanje pa je obstajalo v umorih, roparskih napadih in silnih cvetkah razbojniškega življenja. Za svoje žrtve si niso zbirali samo kapitalistov, ampak tudi revnejše sloje. Nekoč so obsodili svojega člana na smrt, ker se ni hotel udeležiti nekega umora. Temu pa se je posrečilo zbežati in na ta način je bila družba odkrita. Dosedaj je bilo prijetih 19 članov, med temi nekaj žensk. Glavnemu kolodvorju pa se je posrečilo zbežati.

— Italijani izganjajo slovensko duhovščino iz Istre. Nad vse kulturni Italijani — fašisti so sklenili, da asimilirajo one Slovence, ki jih je težka usoda vrgla pod Italijanske lare. Pri tej njihovi nameri pa so jim na potu slovenski duhovniki, okrog katerih se umerno zbirajo župljani v teh težkih dneh. Da odvzamejo fašisti našemu življenju zadnjo oporo, so sklenili izgnati slovan. duhovnike iz Istre. Dosedaj sta dobila ukaz za izgon župnik Cemažar v Smarjah in župnik Magdič iz Tinjana pri Kopru. Sledila pa jim bodo še drugi. Značilno je, da je potrdil ta sklep ministrski svet v Rimu, dasi je sklep nasproten dolgotrni St. Germain-ske mirovne pogodbe. Če bi kdo stopil Italijanom na prste, bi takoj zavilili ter se sklicevali na to ali ono mirovno pogodbo, katerih plodove so jim izvojevali drugi, sami jo pa kršijo dan na dan. Toda vse pride čez sedem let pravi!

— Likvidacija goriske dežele. Izvanredna komisija za administracijo furianske province je v svoji seji dne 2. julija razpravljala o odstopu državni knjižnice in historičnega arhiva goriske dežele. Nadalje o deželnem hipoteknem zavodu, o fužiji deželne hranilnice goriske z videmsko, o kmetijskih šolah in drugih agrarnih institucijah goriske dežele. Definitivnega pa ni sklenila še ničesar.

— Italijani izganjajo slovensko duhovščino iz Istre. Nad vse kulturni Italijani — fašisti so sklenili, da asimilirajo one Slovence, ki jih je težka usoda vrgla pod Italijanske lare. Pri tej njihovi nameri pa so jim na potu slovenski duhovniki, okrog katerih se umerno zbirajo župljani v teh težkih dneh. Da odvzamejo fašisti našemu življenju zadnjo oporo, so sklenili izgnati slovan. duhovnike iz Istre. Dosedaj sta dobila ukaz za izgon župnik Cemažar v Smarjah in župnik Magdič iz Tinjana pri Kopru. Sledila pa jim bodo še drugi. Značilno je, da je potrdil ta sklep ministrski svet v Rimu, dasi je sklep nasproten dolgotrni St. Germain-ske mirovne pogodbe. Če bi kdo stopil Italijanom na prste, bi takoj zavilili ter se sklicevali na to ali ono mirovno pogodbo, katerih plodove so jim izvojevali drugi, sami jo pa kršijo dan na dan. Toda vse pride čez sedem let pravi!

Novosti iz Primorske.

— Italijani izganjajo slovensko duhovščino iz Istre. Nad vse kulturni Italijani — fašisti so sklenili, da asimilirajo one Slovence, ki jih je težka usoda vrgla pod Italijanske lare. Pri tej njihovi nameri pa so jim na potu slovenski duhovniki, okrog katerih se umerno zbirajo župljani v teh težkih dneh. Da odvzamejo fašisti našemu življenju zadnjo oporo, so sklenili izgnati slovan. duhovnike iz Istre. Dosedaj sta dobila ukaz za izgon župnik Cemažar v Smarjah in župnik Magdič iz Tinjana pri Kopru. Sledila pa jim bodo še drugi. Značilno je, da je potrdil ta sklep ministrski svet v Rimu, dasi je sklep nasproten dolgotrni St. Germain-ske mirovne pogodbe. Če bi kdo stopil Italijanom na prste, bi takoj zavilili ter se sklicevali na to ali ono mirovno pogodbo, katerih plodove so jim izvojevali drugi, sami jo pa kršijo dan na dan. Toda vse pride čez sedem let pravi!

— Likvidacija goriske dežele. Izvanredna komisija za administracijo furianske province je v svoji seji dne 2. julija razpravljala o odstopu državni knjižnice in historičnega arhiva goriske dežele. Nadalje o deželnem hipoteknem zavodu, o fužiji deželne hranilnice goriske z videmsko, o kmetijskih šolah in drugih agrarnih institucijah goriske dežele. Definitivnega pa ni sklenila še ničesar.

— Italijani izganjajo slovensko duhovščino iz Istre. Nad vse kulturni Italijani — fašisti so sklenili, da asimilirajo one Slovence, ki jih je težka usoda vrgla pod Italijanske lare. Pri tej njihovi nameri pa so jim na potu slovenski duhovniki, okrog katerih se umerno zbirajo župljani v teh težkih dneh. Da odvzamejo fašisti našemu življenju zadnjo oporo, so sklenili izgnati slovan. duhovnike iz Istre. Dosedaj sta dobila ukaz za izgon župnik Cemažar v Smarjah in župnik Magdič iz Tinjana pri Kopru. Sledila pa jim bodo še drugi. Značilno je, da je potrdil ta sklep ministrski svet v Rimu, dasi je sklep nasproten dolgotrni St. Germain-ske mirovne pogodbe. Če bi kdo stopil Italijanom na prste, bi takoj zavilili ter se sklicevali na to ali ono mirovno pogodbo, katerih plodove so jim izvojevali drugi, sami jo pa kršijo dan na dan. Toda vse pride čez sedem let pravi!

Vremensko poročilo.

„Jutranje Novosti.“ — Ljubljana, dne 9. avgusta 1923.

Kraj	Cas	Zračni tlak	Zračna temper.	Veter	Oblačno 0 — 10	Padavine mm
Ljubljana	7	767.4	18.2	brezv.	del. obl.	
Ljubljana	14	765.1	29.4	jug. vzh.		
Ljubljana	21	766.2	24.8	vzhod		
Zagreb	7	766.5	22.0	jug. zap.		
Beograd	7	766.5			obl.	
Dunaj	7	766.8	17.0	zap.	jas.	
Praga	7	766.7	20.0	vzhod	obl.	
Inomost	7	768.0	15.0	brezv.		

Barometer: nižji

Temperatura: višoka

Sokolski vestnik.

W. W. Jacobs:

Opičja šapa.

On je planil pokonci. »Kje? Kje je?«
»Dvesto funtov,« se je glasil odgovor.

Ne da bi pazil na vzklík svoje soproge, se je stari mož slabotno nasmešnil iztegnil svojo roko kot slepec in padel na tla kakor posekano drevo.

III.

Na kake dve miljli oddaljenem prostnem pokopališču sta zakonca pokopala svojega mrtvega in se vrnila v dom ves potopljen v senco in tišino. Vse je minilo tako hitro, da sta se v začetku komaj vživela v vse in sta bila še v vednem pričakovanju, kakor da se mora zgoditi še nekaj, še nekaj kar bi olajšalo breme, pretežko, za njuna stara srca.

Toda minili so dnevi in upanje se je umeknilo resignaciji, — brezupni odgovori starih ljudi, — ki se čisto napačno imenuje apatija. Včasih sta komaj izpregovorila kaka besedico, kajti sedaj se nista več imela meniti o čim in njihovi dnevi so bili dolgi do trdnosti.

Bilo je približno en teden po tem, ko se je stari mož naenkrat zbudil sredi noči, iztegnil roko in zapazil da je sam. Soba je bila v temi in pritaženo lhtenje je bilo slišati od okna sem. Vstal je v postelji in prislunil.

»Pridi nazaj,« je dejal nežno, »mraz ti bo.«

»Mojemu sinu je še bolj mraz,« je rekla stara žena in zaihtela iznova.

Glas njenih vzdihov je zamiral v njegovih ušesih. Postelja je bila gorka in njegove veke so bile težke od spanca. Zadremal je polagoma in potem je spal, dokler ga ni nenaden divil krik njegove soproge zdramil iznova.

»Sapa!« je vzklíkala divje. »Opičja šapa!«

Kaj se je zgodilo?

Zadevajoč se ob stole je stopala hitro proti njemu. »Jaz bi jo rada« je rekla mirno. »Saj je nisi uničil?«

»V sprejemnici je, na polici,« je odgovoril začudeno. »Zakaj?«

Vzklíkala in smejala se je vse hkrati; sklonila se je nad posteljo in ga poljubila na lice.

»Jaz sem le mislila na to pravkar,« je odgovorila trepetajoča. »Zakaj se nisi ti spomnil preje? Zakaj ti nisi mislil na to?«

»Misliš na kaj?« je vprašal.

»Na drugi dve želji,« je odgovorila.

»Imela sva doslej le eno.«

»Kaj ni bilo to dovolj,« je vprašal razburjeno.

»Ne,« je vzklíknila zmagoslavno; »še eno bova želela. Pojdi, prinesi jo hitro in izrazi željo, da bi bil naš otrok živ!«

Mož je sedel v postelji in odgrnil odejo, raz svoje drgetajoče telo. »Za Boga milega. Tebi se je zmešalo!« je zavpil prestrašen.

»Prinesi,« je sopro; »prinesi hitro in želi! O moj otrok, moj otrok!«

Njen soprog je prsnil z vžgalico in prižgal svečo. »Pojdi v posteljo,« je rekel neodločno. »Saj ne veš, kaj govoriš.«

»Prva želja se nama je izpolnila je mrzlično govorila stara žena; »čemu se nana ne bi druga?«

»Slučaj,« je jecjal stari mož.

»Pojdi in jo prinesi in reci,« je vpila njegova soproga trepetajoča od razburjenja.

Stari mož se je obrnil in jo pogledal, in glas se mu je tresel. »Mrtev je deset dni in razen tega — ne bom vam pravil drugega, toda — jaz bi ga spoznal le po obleki. In če bi bil preveč strašen, da bi ga mogla pogledati ti, kaj potem?«

»Daj mi ga nazaj!« je klicala stara gospa in ga potiskala proti vratom.

»Misliš, da se bom zbala otroka, ki sem ga dojila?«

Stopil je v temo se pretipal v sprejemnico in nato do kamina. Talisman je bil na svojem starem mestu; moža je prevzel neznan strah pred tem da bi še neizgovorjena želja privedla nazaj ponesrečenega sina še predno bi se mu mogel umakniti, in lovil je sapa, ko je videl, da je izgubil smer do vrat. Polivala ga je mrzla zona; pripal se je okoli mize in nato ob steni dokler ni prišel do ozkega prehoda z usodno stvarjo v svoji roki.

Tudi obraz njegove žene je bil ves izpremenjen, ko je vstopil v sobo. Bil je bled in pričakujoč in v njegovem strahu se mu je zdelo, da se ozira čudno nanj. Strah ga je bilo pred njo.

»Želi!« je klicala z ostrim glasom.

»Blazno je, in nevarno,« se je umikal.

»Želi!« je ponovila njegova žena. Dvignil je roko. »Želim, da bi moj sin oživel!«

Talisman je padel na tla, in on ga je strahoma opazoval. Nato je trepetajoč omahnil v naslanjač. Njegova žena pa je z žarečim pogledom stopila k oknu in odgrnila zavese.

Sedel je, dokler ga ni vsega stresel hlad; ozrl se je slučajno in videl staro ženo sklanjajočo se skozi okno. Sveča, ki je dogorela že čisto do dna kitajskega svečnika, je s pojemajočim zubljem risala pošastne sence na stene in na strop, je vzplamtela zadnjič in nedolgo in je nato ugasnila. Staremu možu je neizrečeno odleglo, ko je videl, da čar ni deloval, zlezal je v posteljo in čez eno ali dve minuti je legla poleg njega stara žena tiha in razočarana.

Nobeden ni izpregovoril, ležala sta molče in prisluskovala tiktakanju ure. Stopnica je zaškripala in miš je smuknila skozi steno. Tema je bila dušiča in nato ko je ležal precej časa zbiral pogum, je vzel škatlico žeplenk, prižgal eno in stopil po svečo.

Ob vznožju stopnic mu je užigalica ugasnila in postal je, da bi si prižgal drugo; v istem trenutku je bilo slišati, kakor da je nekdo nalahno in rahlo potrkal na glavna vrata.

Vžigalica so mu padle iz rok in se razule po tleh. Kot okamenel je obstal, zastala mu je sapa, dokler se ni trkanje ponovilo. Nato se je obrnil in odhitel v svojo sobo in zaklenil duri za seboj. Tretje trkanje se je razleglo po hiši.

»Kaj je to?« je vzklíknila stara žena in planila pokonci.

»Podgana,« je rekel mož s tresočim glasom — »podgana. Srečal sem jo na stopnicah.«

Njegova soproga je sedla v postelji in prislunila. Glasno trkanje je odme-

valo po hiši.

»Herbert je,« je zavpila. — »Herbert je!«

Stekla je proti durim, toda njen soprog je bil pred njo, zgrabil jo je za roko in jo trdno držal.

»Kaj hočeš storiti,« je šepetal hripavo.

»Moj otrok je! Herbert je!« je vpila in se mu izvijala iz rok. »Pozabila sem, da je bil dve miljli oddal. Zakaj me zadržuješ? Pusti me! Odpreti moram vrata.«

»Za božjo voljo nikar,« je trepetajoč vpil stari mož.

»Strah te je pred lastnim sinom. Pusti me! Že grem, Herbert, že grem!«

In bilo je zopet trkanje in zopet. Stara gospa se je z nenadnim sunkom izvila in odhitela iz sobe. Njen soprog ji je sledil do stopnic in klical za njo, ki je hitela navzdol. Slišal je rožljati verige in zategnjeni glas spodnjega zapaha. Nato pa klic svoje žene.

»Zapah,« je klicala na glas. »Pridi doli! Ne morem ga doseči!«

Toda njen soprog je na kolenih divje iskal za šapo. Da bi jo le mogel najti, še predno pride ono notri. Kakor toča se je nagosto zaslišalo butanje ob vrata, in slišal je škripanje stola, katerega je njegova žena pomaknila k vratom. Čul je ječanje zapaha, ki se je podajal, ob istem trenutku pa je našel opičjo šapo in ves olajšan je izdahnil svojo tretjo in zadnjo željo.

Trkanje je naenkrat prenehalo, tudi če je bil v hiši še vedno slišen njegov odmev. Slišal je, da se je stol odmaknil in da so se vrata odprla. Mrzel veter je zavel po stopnicah, in glasen žalosten in razbolen krik njegove žene mu je dal poguma, da je skočil k njej in nato k vratom. Vzplapolavajoča svetilka na nasprotni strani je osvetljevala zapuščeno in tiho ulico.

(Konec.)

Glavni urednik: Ivan Podržaj.

Odgovorni urednik: Miha Gaberšek.

Last »Zvezne tiskarne« v Ljubljani.

Vi imate pravico

da pri kupovanju zahtevate blago najboljše kvalitete. Odločno zahtevajte od Vašega črevljarskega, da vam na Vaše čevlje pribije prave Palma kaučuk potpetnike in kaučuk potplate.

„Olla“ najsigurnejša, najbolj poznana higijska gumni sedanost. Strokovnjaško pregledana in zjamčena. Zakonito zavarovana. Razpošilja v vse kraje Jugoslavije le-karnam, drogerijam in parfumerijam po čudno nizkih cenah, kakor tudi pri-valnikom z največjo diskrecijo s povzletjem

URAN - PARFUMERIJA,
Ljubljana, Mestni trg št. 11.

Dr. Puher
zobozdravnik,
Poljanska cesta št. 16
ne ordinira
do 19. avgusta

Vseh vrst vino

ŠPIRIT IZ ARKOVE TOVARNE

Vseh vrst žganje

Sirovi — rafinirani 96,7 %, najfinejši brez vonja, vedno na skladišču po najnižjih cenah — Gorljivi

Ljubljana

Telefon 5—18

„VINEA“

družba z o. z.

Rudnik ::

Telefon 5—18

Cognac medicinal!

Generalno zastopstvo tovarne „ARKO“ Zagreb

Tovarna špirta, kvasa, likerja, konjaka etc.

Liqueur Triple Sec!

MALI OGLASI:

Cena oglasom do 20 besed Din 5.—; vsaka nadaljna beseda 25 para. z davčino vred.

Blazine, žima

morska trava. Peter Kobal Kranj, Glavni trg tvornica vseh vrst blazin in žime in morske trave, modroce na peresih. Specijalna trdka za izdelovanje klubgarit. — Najnižje cene! — Najboljše izdelki! — Zahtevajte oferte in cenike!

Priporočam

svojo bogato zalogo spalnih in jedilnih sob ter raznega novega pohištva. Marija Baumgartner, Celje, Gosposka ulica št. 25.

Posestvo

na Teznu Maribor z hišo (takoj stanovanje) z gospodarskim poslopjem, 5 oravov polja, s pridelki vred, skupaj ali deljeno na prodaj. Ponudbe s priloženo znamko za odgovor pod „Tezno“ na Mar-Stan Maribor, Rotovski trg 1.

Strojni inženir.

Veliko industrijsko podjetje išče za vodilno mesto večjega strojnega inženirja, kateri je bil že zaposlen pri strojništvu in železnih konstrukcijah, ki ima dobri odnosaj na deželi, ter je razen deželne jezika tudi nemščine popolnoma vešč. Ponudbe pod „Strojni inženir“, na upravo lista.

Priporočam se

konfekcija, krojačnica za dame in gospe po meri, po najmodernejših žurnalih. Cena delu damskih in moških oblek 30—40% cene in provostno specijelno delo. **Brata Brunskole,** Ljubljana, Židovska ul. 5.

Posojilo

100.000 Din se išče na novodograjeno vilo. — Ponudbe pod „Sigurno“, na upravo lista.

Družabnik,

inteligenten za posredovalnico, katera namerava izdati list podjetništva z politiko, se išče s kapitalom Din 50.000. Ponudbe na Zagorski, Maribor, Barvarska ulica 8.

Mesečno sobo

za dva gospoda se takoj odda v Streliški ul. 10/L.

Delovodja

oženjen, izkušen strojni ključavničar z večletno prakso, posebno pri delu na stancih, zanesljiv in trezen išče primerne službe. Ponudbe na zvezo delovodij in industrijskih uradnikov v Ljubljani.

Posestvo 66 oravov vse kulture, 2 uri od postaje krasen gozd in cel živ in mrtev inventar.

Vila enostanovniška, 5 sob, parket, elektrika, park, Maribor, 2.000.000 K.

Skladišča z vilo pri postaji ter tovarne.

Posestva od 3 do 175 oravov tudi z grajščino in polnojavarnikom.

Grajščina v Mariboru z 3 orali parka sposobno za industrijo.

Gostilne hiše, vila z poslovnim sestvom prodajalnice Zagorski, Maribor, Barvarska 8.

Zidarski polir

s prakso in stavbni risar se sprejmeta. Ponudbe pod „Točnost“ na upravo lista.

Pisalni stroj

že rabljen, dobro ohranjen kupim. Ponudbe pod „Stroj“ na upravo lista.

Prodaj takoj

2 žimnici, 1 posteljo, 1 otroško posteljo, 50 parov namiznega orodja, 50 vrčkov, umivalni servis, kompletno krstno opravilo in 120 let star namizni prt. Belgijska vojašnica I. Objekt Burger.

Prevzamem

takoj gostilno na račun v mestu, dam 10.000.— Din kavejce. Ponudbe pod „Kavčija“ na upravo lista.

Koliko

stane en mali oglas? Do 20 besed 5 Din, vsaka nadaljna beseda 25 para, tako si lahko izračunaš sam kaj stane tvoj mali oglas.

Državni uradnik

išče dela za popoldneve. Ponudbe pod „Nujno“, na upravo lista.

Ročni vozček

za težo 300 — 400 kg, dobro ohranjen, se kupi. Ponudbe pod „Vozček“, na upravo lista.

Psi!

Higijenične gume, irigatorje in trajna srebrna sredstva za dame vržite med staro šaro, ter naročite najnovejšo gotovo in trajno sredstvo, katero Vas ob enem zavaruje pred boleznimi. Nov, majhen, ekonomičen in praktičen izum za gospe in dame, tudi za potovanje. Tajnost pošiljate strogo zjamčena. Naročila s 35 din. v kolekih vnaprej pod šifro „Brez vsake skrbi na upravo lista.“

AVTO: MATERIAL
VSAKO: VRSTNI KROGLIČNA: LEŽIŠČA: SPECIJALITETE NOVOŠTI **J. GOREC Ljubljana**

Za naše malčke!

Najcenejše in najhvalejnejše darilo našim malim je:

Moji zverinjak knjiga s 45 slikami in k tem spadajočim besedilom, za pouk in kratek čas Din 6.—

Moji ljubčki živalske slike za naše malčke na trdem močno vezanem kartonu Din 15.—

Mladi slikar 10 tiskanih predlog zaobarvanje z akvarel — barvam ali pastel — barvniki Din 4.—

Črnpeter staroznana, vesela družabna igra za zimske večere. 1 igra Din 4.—

Vse se dobi v **zvezni tiskarni** in knjigarni v Ljubljani, Marijin trg 8.

„MOJ MIR“ Kreditna in stavbna zadruga Maribor, Rotovski trg št. 1 rabi stavbišča, stavbni material in stavbne delavce za Maribor, Celje, Ljubljana.

Šentjanški premog

se dobi po ugodnih cenah vsako množino.

Prodajni urad šentjanškega premogokopa

Ljubljana, Rrekov trg 10.

Velika zaloga klobukov in slamnikov se dobi pri Franc Cerar

družba z o. z.

tovarna v Stobu, pošta Domžale.

Prevzamejo se tudi stari klobuki in slamniki v popravilo pri Kovačevič i Tršan v Ljubljani, Prešernova ul. 5.

Sprejemanje v sredo.

Zaloga v Celju, Gosposka ul. št. 4.

Stavbenik Rud. Ročak v Trbovljah izvršuje vsa stavbna dela.

L. Mikuš Ljubljana, Mestni trg 15 izdelovatelj dežnikov Na drobno! Na debelo! Zaloga sprehajalnih palic. Popravila točno in solidno

Protiv znojnih nogu upotrebite **HOFFER PUDER br. III.** Dobiva se u svim apotekama i drogerijama. **RAVE d. d., ZAGREB.**

Staro lito železo kupujejo po najvišjih cenah **Strojne tovarne in livarne d. d. v Ljubljani.**

And. Jakil, tovarna kož in čevljev d. d. prodajalna Ljubljana, Poljanska c. 13.

Znižane cene!! Solidno blago!!

Bogato skladišče moških, ženskih in otroških čevljev iz telečjega boksa v vseh barvah, govedjega boksa in rjave kravine.

Upravni odbor mestne plinarne

razpisuje oddajo železno-konstrukcijskih del za delovni oder, dvigalo za premog in dvigalo strehe v kurilnici po načrtih, ki so na vpogled pri ravnateljstvu plinarne. Oferte z označbo tež posameznih delov in vključne montaže je poslati do 12. avgusta 1923 opoldne v zaprti kuverti ravnateljstvu mestne plinarne.